Prima instanţă: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (Judecător Igor Barbacaru)
Dosarul nr. 3a-1529/23
2-22153255-02-3a-21122023

D E C I Z I E

02 iulie 2024 municipiul Chişinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componenţa:
Preşedintelui completului, judecătorul Ghenadie Mîra
Judecătorilor Angela Bostan și Victoria Sîrbu
Grefier Diana Vascan

examinând în ședință publică, cererea de apel declarată de Frunza Vasile împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023, adoptată în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Frunza Vasile către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

A C O N S T A T A T :

Obiectul și temeiurile acțiunii deduse judecății:

La 17 octombrie 2022, Vasile Frunza a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând:

1) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a transfera reclamantul de la pensia primită pe linia Ministerului Justiţiei la pensia ce urmează a fi primită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75% şi care, conform certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, urmează fi în mărime de 10 516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14 021,8875 lei);

2) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a face recalculările necesare pentru pensia primită începând cu luna iulie 2022 şi până la data pronunţării hotărârii judecătorești pe caz, pentru lunile iulie-octombrie 2022.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 29.09.1992, prin Ordinul AP nr. 58 efectiv a fost angajat în cadrul MAI, unde a activat până la data de 13.01.2006. La 25.01.2006, prin Ordinul MJ nr.24 efectiv a fost angajat în cadrul Penitenciarului nr.17 „Rezina”, unde a activat până la data de 06.08.2009, când prin

Ordinul MJ, în conformitate cu prevederile art.20 (184) a Legii nr.1036 din 17.12.1996 „Cu privire la sistemul penitenciar” a demisionat cu dreptul la pensie.

Reclamantul a menționat că la data demisionării, (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei constituia 20 ani 5 luni şi 15 zile (luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 33 (29) alin. (2) şi (3), lit. „a” a Legii nr.1036 din 17.12.1996 „Cu privire la sistemul penitenciar” - unde pentru o zi de serviciu activate în izolatoare de urmărire penală, se consideră ca 2 zile de serviciu), pentru care fapt i-a fost stabilită o pensie în mărime de 50 procente, pe care o primește până la momentul de faţă din contul MJ (pensia i-a fost stabilită pe linia Ministerului Justiţiei).

Reclamantul a relevat că la 28.05.2012 prin Ordinul MJ nr. 243 a fost reangajat în cadrul Penitenciarului nr.17 „Rezina”, unde a activat până la data de 21.04.2017, fiind demisionat prin Ordinul MJ nr.26.12.2018. La data demisionării, (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei constituia 30 ani 3 luni şi 1 (una) zile (luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 53 a Legii nr.300 din 21.12.2017 „Cu privire la sistemul administrației penitenciare” - unde pentru o zi de serviciu activate în izolatoare de urmărire penală, se consideră ca 2 zile de serviciu).

Reclamantul a notat că la data de 21.04.2017 prin Ordinul IGP nr.174 efectiv a fost reîncadrat în cadrul MAI, unde a activat până la data de 04.07.2022, fiind demisionat prin Ordinul IGP nr. 375 ef. din 01.07.2022.

Reclamantul a reiterat prevederile art. 13 ale Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne”, potrivit cărora, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au „persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au o vechime în serviciu de 25 ani”.

Reclamantul a precizat că la data demisionării, vechimea în muncă (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei constituia 35 (treizeci şi cinci) ani 5(cinci) luni şi 14 (paisperezece) zile (luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 33 (29) alin. (2) şi (3), lit. „a” a Legii nr.1036 din 17.12.1996 „Cu privire la sistemul penitenciar” şi lit. a) a art. 53 a Legii nr.300 din 21.12.2017 „Cu privire la sistemul administraţiei penitenciare” - unde pentru o zi de serviciu activate în izolatoare de urmărire penală se consideră ca 2 zile de serviciu), pentru care fapt, în conformitate cu prevederile lit. a) art.14 a Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trudele organelor afacerilor interne” i se cuvine stabilirea pensiei în mărime de 75% pe linia Ministerului Afacerilor Interne (pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit. a) a Legii sus menționate - 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult 75 procente din aceste sume), respectiv la data dimisionării sale dânsul avea şi dreptul la o pensie în mărime de 75 % (pentru 25 ani activaţi -50%; pentru 10 ani 5 luni şi 14 zile vechime în muncă (luând în calcul şi condiţiile avantajoase silite pentru activitatea în cadrul Penitenciarului nr.17-

„Rezina” al ANP, care este şi izolator de detenţie preventivă (casă de arest şi penitenciar de tip închis şi unde pentru o zi calendaristica activată, se consideră ca două zile activate - încă 25 (10 x 3 % - 30 %)), conform calcului vechimii în serviciu.

Reclamantul a menționat că la data dimisionării sale primare (data de 06.08.2009), în conformitate cu prevederile art.2 a Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne”, pensia i-a fost stabilită pe linia Ministerului Justiţiei (Departamentului Instituţiilor Penitrenciare, în prezent Administraţia Naţională a Penitenciarelor).

Subsidiar, reclamantul a relatat că la momentul depunerii prezentei cereri dânsul are dreptul la pensie şi pe linia Ministerului Afacerilor Interne, astfel i-a apărut dreptul la diferite pensii de stat şi în conformitate cu prevederile art.7 a Legii 1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne” urmează a-i fi stabilită o singură pensie, la alegerea dânsului, respectiv reclamantul alege pensia ce urmează ai fi stabilită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, refuzând de la pensia stabilită anterior pe linia Ministerului Justiţiei, din care cauză a solicitat ca să-i fie stabilită o altă pensie, din considerentul că i-a apărut un astfel drept (anterior reclamantul a beneficiat de pensia pe linia Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor al MJ, iar începând cu data de 01.07.2022 i-a apărut dreptul şi la pensia pe linia Ministerului Afaceilor Interne).

Reclamantul a subliniat că, ulterior, cererea depusă de către Frunza Vasile, a fost readresată spre examinare Oficiului Teritorial Rezina al CNAS al R. Moldova, unde dânsul în mod repetat, a anexat şi cererea depusă la data de 11.07.2022 faţă de Directorul General al CNAS.

Conform răspunsului cu nr. X-01/09-1215 din data de 12.09.2022, primit la data de 14.09.2022 a fost refuzat în satisfacerea cererii depuse, fiind invocat un fapt (motiv) ilegal şi abuziv, şi anume, precum că, i-a fost refuzat în recalcularea pensiei, deoarece este beneficiar de pensie pentru vechimea în muncă stabilită din data de 06.06.2008 şi Legea 1544/1993 nu prevede stabilirea/recalcularea repetată a dreptului la pensie după o eventuală angajare în serviciul militar.

Reclamantul a relatat că la 14.09.2022 a expediat o cerere prealabilă în adresa Directorului General al Casei Naţionale de Asigurări Sociale a RM prin care a solicitat ca să fie considerat nul răspunsul cu nr.X-01/09-1215 din data de 12.09.2022 a Oficiului Teritorial Rezina al CNAS, unde reclamantul în mod repetat, a anexat şi cererea depusă la data de 11.07.2022 faţă de Directorul General al CNAS.

Conform răspunsului parvenit de la Directorul General al CNAS cu nr.F-1893/22 din data de 28.09.2022, s-a refuzat în satisfacerea cererii prealabile depuse, fiind invocat același fapt (motiv) ilegal şi abuziv, şi anume: reclamantul este

beneficiar de pensie pentru vechimea în muncă stabilită din data de 06.06.2008 şi Legea 1544/1993 nu prevede stabilirea/recalcularea repetată a dreptului la pensie după o eventuală angajare în serviciul militar.

Totodată, reclamantul a susținut că reprezentanții Casei Naţionale de Asigurări Sociale în răspunsul cu nr.F-1893/22 din data de 28.09.2022, în mod ilegal şi abuziv fac trimitere la art. 61 din Legea nr.1544/1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri", care deja prin Decizia nr.188 din 08.12.2021 a Curţii Supreme de Justiţie a fost declarat neconstituțional, respectiv, nu mai poate fi aplicat (nu urmează a fi recalculată pensia anterior stabilită).

Reclamantul consideră răspunsurile primite ca unele abuzive şi ilegale. Astfel, ţine să menţioneze prevederile art. 7 ale Legii nr.1544 din 23.06.1993, potrivit cărora, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabileşte o singură pensie, la alegerea lor. La fel, ţine să specifice faptul că, reprezentanţii Casei Naţionale de Asigurări Sociale în răspunsul cu nr.F-1893/22 din data de 28.09.2022, în mod ilegal şi abuziv, au declarat că prevederile art. 7 ale Legii sus menţionate nu pot fi aplicate faţă de dânsul din motivul că acesta beneficiază de pensia pe linia Ministerului Justiţiei şi aplicarea unei alte pensii, deja pe linia Ministerului Afacerilor Interne este eronată.

Reclamantul a notat că Legea nr.1544 din 06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri" este o lege specială, care se referă doar la următoarele categorii de persoane : a) militar; b) personalele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri; c) funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare. Respectiv, prevederile art. 7 sunt aplicabile faţă de reclamant din simplu motiv, că anterior dânsul a făcut parte din categoria funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare (beneficiind pensia respectivă). La momentul depunerii cererii sale cu privire la stabilirea unei alte pensii reclamantul a făcut parte din categoria persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne. La lit. b al pct. 1 a extrasului din Ordinul cu nr.375 ef din 01.07.2022 emis de către Inspectoratul General de Poliţie al MAI este statuat într-un mod clar: „a înceta raportul de muncă conform art. 38 alin. (1) lit. c) al Legii nr.288/2016 „privind funcţionarii publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne" după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie".

Reclamantul a accentuat faptul că la momentul angajării sale la data de 21.07.2017 în cadrul MAI angajaţii Direcţiei Resurse Umane al IGP al MAI, precum şi la momentul demisionării la data de 04.07.2022 cunoșteau cu certitudine despre

faptul că, dânsul deja este pensionar pe linia Ministerului Justiţiei, astfel, să nu fi avut dreptul şi la pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne, nu avea să se bazeze pe prevederile art. 38 alin. (1) lit. c) din Legea nr.288/2016. Or, faptul că, persoanele care au dreptul la diferite pensii de stat, au dreptul de a alege una din ele este prevăzut şi în Legea nr.156 din 14.10.1998 „privind sistemul public de pensii", unde la alin. (1) art. 11 este stipulat că „în cazul în care asiguratul îndeplineşte condiţiile pentru obţinerea mai multor categorii de pensii, el poate opta pentru o singură categorie".

La fel, la alin. (2) al art. 11 din Legea nr.156 din 14.10.1998 este prevăzut că „pensionarului în drept să obţină o altă categorie de pensie i se acordă această pensie de la data depunerii cererii şi documentelor necesare", fapt executat de către reclamant prin depunerea setului de documente confirmătoarea în adresa Casei Naţionale de Asigurări Sociale la data de 11.07.2022 prin intermediul unei scrisori recomandate cu aviz de recepție.

Totodată, la lit. b) alin. (1) art. 33 din Legea sus menţionată, este stipulat că, „reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul transferului la altă categorie de pensie", iar pensia stabilită pe linia Ministerului Afacerilor Interne este o altă categorie de pensie, diferită de cea stabilită pe linia Ministerului Justiţiei.

Reclamantul a precizat că potrivit certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, pe parcursul a 12 luni până la apariţia dreptului la pensie pe linia Ministerului Afacerilor Interne a avut un venit de 168 262 lei 65 bani (mediul lunar este de 14 021,8875 lei).

Conform calculului eliberat de către Secția Resurse Umane al Inspectoratului de poliţie Rezina al IGP al MAI (şi care în original a fost anexat la setul de documente expediat la data de 11.07.2022, în adresa Directorului Casei Naţionale de Asigurări Sociale al R.Moldova) la moment dânsul are dreptul la o pensie în mărime de 75 % din salariul mediu lunar, respectiv urmează să-i fie stabilită o pensie în mărime de 10 516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14 021,8875 lei).

Reclamantul a reiterat că prin decizia nr.188 din 08.12.2021 a fost declarat neconstituțional art. 61 al Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri", respectiv, nu urmează a fi pensia anterior stabilită, astfel, referirea de bază a angajaților CNAS în răspunsul cu nr.F-1893/22 din data de 28.09.2022, a fost unul ilegal şi abuziv.

Reclamantul a mai invocat că angajaţii CNAS nu fac parte din organele ce au dreptul de a se ocupa cu interpretarea unor legi (cu atât mai mult, a unor legi imperative, speciale şi clare). Or, faptul dat s-a făcut intenţionat în mod de discriminare a reclamantului, prin care fapt au fost încălcate grav prevederile: lit. a), d), e) şi f) art. 4 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 „cu privire la asigurarea egalității"; art. 6 al Legii nr. 121 din 25.05.2012 „cu privire la asigurarea egalităţii"; art. 14 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO),

aprobată la semnată pe 4 noiembrie 1950 la Roma şi intrată în vigoare pe 3 septembrie 1953; art. 1 al Protocolului adițional nr. 12 la CEDO fapt, care în conformitate cu prevederile art. 17 al Legii nr. 121 din 25.05.2012 „cu privire la asigurarea egalităţii" este pasibil de răspunderea disciplinară, civilă, contravențională şi penală conform legislaţiei în vigoare sau în viitor poate fi condamnat de către Curtea Europeană a Depturilor Omului.

Poziția pârâtului pe marginea acțiunii:

La 28 noiembrie 2022, pârâta Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință asupra acțiunii în contencios administrativ, prin care a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată (f.d. 24-27).

Soluția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ depusă de Frunza Vasile către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Calea de atac exercitată:

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 30 octombrie 2023, apelantul Vasile Frunza a contestat-o cu apel și la 28 noiembrie 2023 a prezentat motivarea apelului.

În motivarea cererii de apel, apelantul a reiterat motivele de fapt și temeiurile de drept indicate în acțiunea de contencios administrativ. Iar, suplimentar, a invocat că instanța de fond a examinat toate circumstanțele cauzei unilateral și a pronunțat o hotărâre care a fost emisă prin aplicarea eronată a normelor de drept material. Prima instanță la emiterea hotărârii a aplicat prevederile art. 61 din Legea nr. 1544/1993, declarate neconstituționale prin decizia nr. 188/2021 a Curții Constituționale. Astfel, faptul că instanța de fond a motivat hotărârea sa prin prisma unui articol declarat neconstituțional, în conformitate cu prevederile art. 386 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, servește ca temei de casare a hotărârii.

Apelantul a relevat că și-a întemeiat cererea depusă la Casa Națională de Asigurări Sociale în baza prevederilor art. 7 din Legea nr. 1544/1993, însă prima instanță nu-și motivează hotărârea prin prisma acestor prevederi legale, dar face trimitere la art. 61 din Legea nr. 1544/1993, declarat neconstituțional.

În materie de drept, apelantul Frunza Vasile și-a întemeiat cererea de apel în baza prevederilor art. 219, 231 alin. (1) – (2), 232 alin. (1), 240 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ și art. 85 alin. (1), 117 alin. (1) - (2), 118 alin. (1), 357, 358, 360 alin. (1) lit. a), 362 alin. (1), 364-365, 385 lit. c), 386 alin. 91) lit. a), c) și d), 387 lit. b), b^1), c), 388 din Codul de procedură civilă.

În final, înaintând prezenta cerere de apel, apelantul Vasile Frunza, a solicitat casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea în contencios administrativ formulată de Vasile Frunza, după cum urmează:

1) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a transfera reclamantul de la pensia primită pe linia Ministerului Justiţiei la pensia ce urmează a fi primită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75% şi care, conform certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, urmează fi în mărime de 10 516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14 021,8875 lei);

2) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a face recalculările necesare pentru pensia primită începând cu luna iulie 2022 şi până la data pronunţării hotărârii judecătorești pe caz, pentru lunile iulie-octombrie 2022.

Poziția părții intimate asupra apelului declarat:

La 20 martie 2024, intimata Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință asupra cererii de apel, prin care a solicitat respingerea apelului ca fiind neîntemeiat și menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023 (f.d. 103-105).

Admisibilitatea apelului:

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la 11 iunie 2024, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), cauza de contencios administrativ a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, în mod automat-aleatoriu judecătorului raportor Ghenadie Mîra.

În conformitate cu prevederile art. 236 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, „*instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului*".

În conformitate cu prevederile art. 236 alin. (1) din Codul administrativ, „*instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului*".

Potrivit art. 232 din Codul administrativ, „*apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată*".

După cum a fost indicat anterior, la 30 octombrie 2023, apelantul Vasile Frunza în interiorul termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) din Codul administrativ a depus cerere de apel. Iar, la 28 noiembrie 2023, în interiorul termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, a prezentat motivarea apelului. Totodată, se reține că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost pronunțat public la 10 octombrie 2023, iar hotărârea motivată a fost recepționată de Vasile Frunza la 24 noiembrie 2023 (f.d. 69), ceea ce denotă că apelul a fost declarat în interiorul termenului acordat de Lege.

Potrivit art. 233 alin. (2) din Codul administrativ, „*cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit*".

Completul judiciar a stabilit că cererea de apel și motivarea apelului au fost semnate de către Vasile Frunza.

Respectiv, în astfel de circumstanțe, în temeiul reglementărilor art. 232, 233, 236 și 241 din Codul administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ concluzionează despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a cererii de apel în cauză, motiv din care se purcede la examinarea apelului în fond.

Argumentele părților în cadrul judecării apelului:

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, apelantul Vasile Frunza a pledat pentru admiterea cererii de apel în sensul formulat.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimatei Casei Naționale de Asigurări Sociale, fiind citat despre locul, data și ora acesteia, nu s-a prezentat și nu a comunicat instanței motivele neprezentării sale. Astfel, Completul judiciar conducându-se de prevederile art. 239 alin. (2) din Codul administrativ, a dispus examinarea cauzei în lipsa părții intimate (f.d. 136).

Aprecierea instanței de apel:

Subsumând punctul de vedere al participanților, normele procesuale și starea de fapt constatată în privința apelului, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău conchide că apelul este admisibil spre examinare, dar neîntemeiat, impunându-se soluția de respingere a apelului, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, „*examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: respinge apelul*”.

Potrivit art. 219 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, „*instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces*”.

În conformitate cu art. 225 alin. (1)-(2) din Codul administrativ, „*instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege*”.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa

inferioară (*HirroBalani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce iau fost prezentate.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În opinia Completului judiciar, prima instanţă a ţinut cont de aceste deziderate şi a adoptat o hotărâre bazată pe materialul probator administrat și legislația în vigoare.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, începând cu data de 6 august 2009, Vasile Frunza beneficiază de pensie pentru vechime în muncă stabilită de Ministerul Justiției al Republicii Moldova în cuantum de 50 % din suma soldei și o vechime în muncă de 20 ani 5 luni și 18 zile.

La 28 iulie 2022, Vasile Frunza a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rezina o cerere privind stabilirea/recalcularea pensiei, prin care a solicitat anularea pensiei ce i-a fost stabilită pe linia Ministerului Justiție, cu stabilirea unei noi pensii pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75 % din salariu, prezentând în acest sens calculul privind vechimea în muncă, eliberat de Inspectoratul General al Poliției, ce confirmă o activitate în serviciu de 35 ani 5 luni și 14 zile (f.d.a. 13, 15).

Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Rezina nr. 18/2022/2513 din 03.08.2022, s-a refuzat în recalcularea pensiei pe motiv că, solicitantul/reclamantul este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită din 06.08.2009 altfel, Legea nr. 1544/1993 nu prevede stabilirea/recalcularea repetată a dreptului la pensie după o eventuală reangajare în serviciul militar.

La 19 septembrie 2022, Vasile Frunza s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, în consecință ultima a emis răspunsul nr. F-1893/22 din 28.09.2022, în temeiul căreia a respins cerințele invocate în cererea prealabilă, pe motiv că Legea nr. 1544/1993 nu prevede situația de recalculare a

pensiei pentru vechime în muncă stabilită anterior în legătură cu obținerea unei noi vechimi în muncă în urma reangajării în serviciul militar.

Nefiind de acord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Rezina nr. 18/2022/2513 din 03.08.2022 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-1893/22 din 28.09.2022 cu privire la cererea prealabilă, la 17 octombrie 2022 Vasile Frunza s-a adresat cu prezenta acțiune în instanța de judecată, solicitând:

1) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a transfera reclamantul de la pensia primită pe linia Ministerului Justiţiei la pensia ce urmează a fi primită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75% şi care, conform certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, urmează fi în mărime de 10 516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14 021,8875 lei);

2) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a face recalculările necesare pentru pensia primită începând cu luna iulie 2022 şi până la data pronunţării hotărârii judecătorești pe caz, pentru lunile iulie-octombrie 2022.

Prima instanță, fiind învestită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeiniciei acţiunii şi a respins-o integral.

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art. 225 din Codul administrativ, art. 239 – 241 din Codul de procedură civilă, constată că aceasta urmează a fi menţinută, or, instanţa de fond, corect a elucidat şi constatat circumstanţele cauzei, a verificat şi apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

Admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ:

Potrivit art. 3 din Codul administrativ, „*scopul legislaţiei administrative Legislaţia administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinîndu-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept*”.

Conform art. 5 din Codul administrativ, „*activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale şi normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum şi a operațiunilor administrative realizate de autorităţile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii şi se aplică nemijlocit legea*”.

Potrivit art. 20 din Codul administrativ, „*dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod*”.

Conform art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, „*o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare)*”.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, Completul de judecată apreciază acțiunea înaintată de Vasile Frunza drept o acțiune în obligare, or, reclamantul conform prevederilor art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ își exprimă dezacordul cu decizia de refuz a Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recalcularea pensiei și urmărește obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a transfera reclamantul de la pensia primită pe linia Ministerului Justiţiei la pensia ce urmează a fi primită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75% şi care, conform certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, urmează fi în mărime de 10 516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14 021,8875 lei), precum și obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a face recalculările necesare pentru pensia primită începând cu luna iulie 2022 şi până la data pronunţării hotărârii judecătorești pe caz, pentru lunile iulie-octombrie 2022.

În conformitate cu art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, „*instanţa verifică din oficiu dacă sunt întrunite condiţiile pentru admisibilitatea unei acţiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs*”.

Conform art. 191 alin. (1) din Codul administrativ, „*cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ*”.

În acord cu prevederile art. 196 alin. (1) din Codul administrativ, „*acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel*”.

Astfel, ținând cont de obiectul acțiunii și având în vedere prevederile art. 191 alin. (1) din Codul administrativ, examinarea prezentei cauze ține de competența Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, or, obiectul acesteia nu se regăsește în excepțiile de la alin. (2) și (3) a art.191 din Codul administrativ.

Prin urmare, acțiunea în contencios administrativ a fost înaintată de reclamantul Vasile Frunza cu respectarea competenței jurisdicționale materiale și teritoriale.

Conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, „*actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public*”.

Articolul 11 alin. (1) din Codul administrativ, prescrie că, „*actele administrative individuale pot fi: a) acte defavorabile – actele care impun*

destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat; b) acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel".

În conformitate cu art. 17 din Codul administrativ, „*drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă*".

Conform art. 53 alin.(1) din Constituție, „*persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr- un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei*".

În accepţiunea art. 39 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, „*controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente*".

Potrivit art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, „*orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere*".

La caz, instanța de apel atestă că decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Rezina nr. 18/2022/2513 din 03.08.2022 prin care s-a refuzat în recalcularea pensiei și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-1893/22 din 28.09.2022 cu privire la cererea prealabilă, sunt acte administrative individuale, emise pentru a fi reglementat un caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce efecte în exterior.

Totodată, în sensul art. 10 și 11 al Codului administrativ, acestea sunt acte administrative defavorabile reclamantului, or, prin emiterea actelor administrative specificate, reclamantului Vasile Frunza i-a fost refuzată reexaminarea pensiei în condițiile solicitate.

Din circumstanțele expuse în acțiunea de contencios administrativ este evidentă revendicarea încălcării drepturilor reclamantului Vasile Frunza prin activitate administrativă conform art. 20, 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ, or, reclamantul, care de fapt este destinatar al efectelor actelor administrative defavorabile contestate, nu-i poate fi aplicată regula acțiunii populare pentru a declara acțiunea inadmisibilă în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 19 din Codul administrativ, „*cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative*".

Potrivit art. 162 din Codul administrativ, „*procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluţionează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual*".

La rândul său prevederile art. 164 alin. (1) Cod administrativ, stipulează că „*cererea prealabilă se depune în scris la autoritatea publică emitentă*".

Articolul 208 alin. (1), (2) și (3) din Codul administrativ, prescrie că, „*până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege. Dacă autoritatea publică competentă decide cu privire la cererea prealabilă, deşi termenul pentru depunerea cererii prealabile nu a fost respectat, acţiunea în contenciosul administrativ este oricum admisibilă. Această prevedere nu se aplică în cazul în care printr-un act administrativ individual este favorizat un terţ. Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acţiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual*".

În speță, Completul judiciar reține că, anterior sesizării instanței de contencios administrativ cu prezenta acțiune, Vasile Frunza a respectat procedura prealabilă. Astfel, prin cererea prealabilă adresată Casei Naționale de Asigurări Sociale la 19 septembrie 2022, reclamantul și-a manifestat dezacordul cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Rezina nr. 18/2022/2513 din 03.08.2022, prin care s-a refuzat în recalcularea pensiei.

În acelaşi timp, art. 209 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, stipulează că „*acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia*".

Reclamantul Vasile Frunza a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune în obligare la data de 17 octombrie 2022, iar răspunsul la cererea prealabilă a fost emis la 28 septembrie 2022.

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, reclamantul Vasile Frunza este subiect de sesizare a instanței de contencios administrativ, a respectat procedura de adresare în instanța de judecată, precum și termenul de depunere a acțiunii în instanța de judecată, iar acțiunea depusă nu este exceptată de la controlul judiciar, prin urmare motive de inadmisibilitate a acțiunii în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, la caz nu sunt, din care considerente, instanța de fond corect a conchis asupra întrunirii condițiilor de admisibilitate a acțiunii.

Cu referire la fondul acțiunii:

Potrivit art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ „*examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: f) respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit.a)–e)*”.

Conform art. 93 alin. (1) din Codul administrativ, „*fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția*”.

La acest capitol, se reține și dispozițiile art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, care stipulează că, „*instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți*”.

În cele ce succed, Completul judiciar reiterează că, reclamantul Vasile Frunza înaintând prezenta acțiune și-a exprimat dezacordul cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Rezina nr. 18/2022/2513 din 03.08.2022 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-1893/22 din 28.09.2022 cu privire la cererea prealabilă, solicitând:

1) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a transfera reclamantul de la pensia primită pe linia Ministerului Justiţiei la pensia ce urmează a fi primită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75% şi care, conform certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, urmează fi în mărime de 10 516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14 021,8875 lei);

2) obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de a face recalculările necesare pentru pensia primită începând cu luna iulie 2022 şi până la data pronunţării hotărârii judecătorești pe caz, pentru lunile iulie-octombrie 2022.

Totodată, Completul judiciar reiterează că Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ca temei de refuz în stabilirea unei noi pensii a reclamantului Vasile Frunza pentru vechimea în muncă, faptul că dreptul la pensie apare o sigură dată după concedierea de la serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii, condiții ce nu se atestă la caz, or, legea nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie după restabilirea la serviciu în serviciul militar, după cum a invocat, interpretat și solicitat reclamantul Vasile Frunza inițial în cererea prealabilă, iar mai apoi în prezenta acțiune.

Astfel, cu raportare la speța în cauză, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău reține că potrivit art. 1 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului), „*militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime*

în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar şi în organele afacerilor interne".

Articolul 2 alin. (1) și (2) din aceeași Lege, prevede că, „*militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie* ***li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.*** *Persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne şi care au dreptul la pensie în conformitate cu art. 13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite*".

Potrivit art. 7 în coroborare cu art. 48 din Legea enunțată, „*militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabileşte o singură pensie, la alegerea lor. Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție şi colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern*".

În conformitate cu art. 13 lit. a) din Legea nr. 1544-XII din 23.06.1993 (în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului), „*dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, corespunzător: de la 01 iunie 2011 - 20 ani 6 luni; 2012 - 21 ani; 2013 - 21 ani 6 luni; 2014 – 22 ani; 2015 - 22 ani 6 luni; 2016 – 23 ani; 2017 - 23 ani 6 luni; 2018 – 24 ani; 2019 - 24 ani 6 luni; 2020 – 25 ani*".

Conform art. 14 lit. a) din Legea nr. 1544-XII din 23.06.1993, „*mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vârstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art. 13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume*".

Potrivit art. 50 alin. (1) lit. b) din aceeași Lege, „*pensiile se stabilesc pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne – de la data eliberării din serviciu, dar nu mai devreme de ultima zi în care au fost asigurați cu soldă. În interpretarea logico-juridică a normelor precitate rezultă că legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne*”.

În interpretarea logico-juridică a normelor precitate rezultă că legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne.

Se reține că, apelantul Vasile Frunza beneficiază de dreptul la pensie pentru vechime în muncă, calculată și stabilită în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, începând cu 6 august 2009.

Astfel, deși reclamantul în legătură cu necesitatea de serviciu a fost încadrat repetat în serviciu prin contract, această circumstanță nu poate constitui drept temei pentru stabilirea/recalcularea unei noi pensii pentru vechime în muncă, prin includerea la stabilirea acesteia a vechimii de muncă obținute după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 06.08.2009. Aceasta, deoarece dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

Totodată, ținând cont de faptul că din solicitările expuse în cererea de chemare în judecată, obiectul acțiunii ține de dreptul persoanei la recalcularea pensiei, drept ce face parte din categoria drepturilor sociale, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților fundamentale, Completul judiciar pentru a nu leza dreptul lui Vasile Frunza la proprietate va analiza temeiurile de recalculare a pensiei prin prisma prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. Or, pensiile stabilite în baza Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, pot fi recalculate doar în temeiul art. 61 din Legea vizată.

Conform articolului 61 alin. (1) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția în vigoare la momentul depunerii cererii de recalculare a pensiei), „*recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi*”.

Alineatul 2 al aceluiași articol, stipulează că „*pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere*".

Din sensul logico-juridic al normei art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 rezultă cert și expres trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

La materialele dosarului, însă, nu sunt anexate probe din care să rezulte că la 06.08.2009, lui Frunza Vasile i-a fost stabilită pensia la prelungirea termenului de aflare în serviciu în condițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel consideră întemeiate argumentele instanței de fond, precum că, situația reclamantului nu cade sub incidența art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, deoarece Legea nominalizată nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie pentru vechime în muncă după restabilirea în serviciul militar, or, din sensul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 nu se deduce în niciun fel că militarii, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul în care au fost reangajați și au mai obținut o oarecare vechime în muncă, în caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri sau repetate majorări ale pensiei.

Această concluzie derivă și din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceleiași categorii de pensie.

Respectiv, decizia de refuz a organului teritorial de asigurări sociale disputată în prezentul litigiu este legală și temeiuri de a fi anulată nu există, ceea ce impune de a constata că cerințele reclamantului în acest sens sunt neîntemeiate, reclamantul nu se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

La acest capitol, instanța de apel subliniază că, atunci când pensia a fost stabilită la 6 august 2009 conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Vasile Frunza nu este în drept de a solicita Casei Naţionale de Asigurări Sociale stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă. Or, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina şi stabili din nou mărimea pensiei reclamantului, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 04.07.2022, se vor sfida prevederile legale abordate supra, şi anume, că recalcularea mărimii pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

Cu toate acestea, apelantul Vasile Frunza poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 în coroborare cu Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale unde în stagiu de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

Completul judiciar nu poate reține alegațiile apelantului Vasile Frunza cu privire la faptul că instanța de fond a aplicat eronat prevederile art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, care în opinia sa ar fi fost declarate neconstituționale prin decizia Curții Constituționale nr. 188 din 07.12.2021 privind excepția de neconstituționalitate și privind controlul de constituționalitate a articolului 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri (recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne). Or, potrivit deciziei enunțate, Curtea Constituțională ***a declarat inadmisibile*** sesizările privind excepția de neconstituționalitate și privind controlul de constituționalitate a articolului 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, depuse de dl Igor Nicula, parte în dosarul nr. 3ra-139/21, de dl Ion Bilibov, parte în dosarul nr. 3ra-17/21, de dl Sergiu Paiu, parte în dosarul nr. 3ra-26/21, pendinte la Curtea Supremă de Justiție, de dl Sergiu Doni, parte în dosarul nr. 3a-1361/21, de dl Victor Beșleagă, parte în dosarul 3a-322/21, de dl Oleg Pantea, parte în dosarul nr. 3a-1186/21, aflate pe rolul Curții de Apel Chișinău, precum și de dna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, împuternicită să exercite atribuțiile Avocatului Poporului.

Mai mult, Completul judiciar nu va reține nici alegațiile apelantului cu privire la aplicabilitatea în speță a prevederilor art. 7 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, or, la caz, de fapt, reclamantul/apelant Vasile Frunza, pretinde la stabilirea

camuflată repetată a pensiei pentru vechime în muncă, iar la data de 6 august 2009 pensia stabilită de Ministerul Justiție a fost deja fixată în temeiul Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. În așa mod, Vasile Frunza putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care a apărut dreptul de a alege între a beneficia de dreptul la diferite pensii, însă, în speța dedusă judecății, prezența acestei situații nu se regăsește, reclamantul a pretins din nou la aceiași categorie de pensie în baza Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Având în vedere cele menționate, instanța de apel nu poate reține argumentele apelantului Vasile Frunza, deoarece acesta interpretează eronat normele de drept și situația de fapt, iar concluzia primei instanțe este rezultatul unei interpretări corecte a normelor de drept material cu aprecierea juridică cuvenită a probelor.

Completul judiciar va respinge ca fiind neîntemeiată critica apelantului Vasile Frunza, precum că, instanța de fond nu a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei, or, rolul activ exercitat de instanță, în deslușirea corectă a raportului dintre părți, este evident manifestat, în condițiile analizei apărărilor reclamantului exprimate pe cale incidentală, dar, în cadrul fixat de reclamant și în limitele obiectului dedus judecății.

Cât privește argumentele părții apelante, precum că instanța de fond nu și-a motivat hotărârea și a ignorat argumentele sale, Completul de judecată analizând hotărârea judecătorească în contextul obligației instanței judecătorești de a-și motiva hotărârea, inclusiv analiza argumentelor principale ale reclamantului în acțiune, observă că judecătorul instanței de fond a motivat hotărârea sa în lumina circumstanțelor cauzei și a înscrisurilor prezentate, iar prin interpretarea corectă a normelor materiale, just a ajuns la concluzia respingerii pretențiilor reclamantului Vasile Frunza.

Nu în ultimul rând, Completul judiciar consideră necesar de a concretiza faptul că fiind o trăsătură esențială a apelului, efectul devolutiv constă în provocarea unei noi judecăți de fond, atât cu privire la problemele de fapt, cât și cu privire la cele de drept, în limitele stabilite prin cererea de apel, astfel circumstanțele și probele care nu au putut fi prezentate în prima instanță, dar au o importanță majoră în soluționarea litigiului urmează să fie prezentate în instanța de apel.

Cu toate acestea, instanța de apel ține să menționeze că, apelantul Vasile Frunza nu a invocat în susținerea poziției sale careva argumente concludente și pertinente, care în ansamblul probelor administrate la dosar, ar demonstra necesitatea anulării actului administrativ contestat, argumentele acesteia fiind o reflectare a cererii de chemare în judecată, combătute prin concluziile instanței de fond, care a elucidat deplin circumstanțele cauzei, a aplicat corect normele materiale și a adoptat o hotărâre întemeiată și legală.

Sintetizând cele detaliate mai sus, statuând cu certitudine că hotărârea instanței de fond este legală și întemeiată, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide asupra respingerii

apelului declarat de Vasile Frunza și menținerii fără modificări a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a), alin. (3) din Codul administrativ, art. 389-390 din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

D E C I D E :

Se respinge apelul declarat de Frunza Vasile.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023.

Decizia este executorie de la emitere, însă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție. Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Preşedintele completului, judecătorul Ghenadie Mîra

Judecătorii Angela Bostan

Victoria Sîrbu